

Karkkilan kaupungin lausunto Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen esityksestä palvelujen verkoston kehittämiseksi palvelustrategian mukaisesti

Aikataulu

Lausunto tulee jättää 29.4.2024 klo 16:00 mennessä.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto tulee ensisijaisesti jättää vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua Lausuntopalvelu.fi:hin. Lisäksi lausunnon liitteenä pyydetään toimittamaan pdf-muodossa pöytäkirjaote tai päätösote.

Länsi-Uudenmaan alueen kuntia ja kaupunkeja pyydetään lausunnoissaan arvioimaan erityisesti minkälaisia vaikutuksia esityksen mukaisella palvelujen verkoston kehittämisellä olisi kunnan tai kaupungin ja hyvinvointialueen lakisääteiseen yhteistyöhön sekä hyvinvointialueen palvelujen verkoston kehittämisen linjauksia suhteessa kunnan tai kaupungin kiinteistöstrategiaan tai alueidenkäytön tavoitteisiin.

Lausunto annetaan seuraavien osa-alueiden osalta:

1. Terveysasemapalvelut, suun terveydenhuollon palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut

Esitysluonnoksessa todetaan, että palvelutarpeeseen vastaaminen edellyttää riittäviä lähipalveluita, joita asiakkaalla on tosiasiallinen mahdollisuus saada. Tämä tarkoittaa maantieteellisesti hajautettuja palveluita sekä Karkkilan alueen väestöllisten erityispiirteiden huomioimista. Karkkilan kaupunki toteaa, että lähipalveluiden turvaaminen alueellisesti kattavasti on yhteinen tahtotila. Karkkilan terveysaseman tilat ovat vuonna 2017 laajasti peruskorjattu ja ne ovat toimivat, turvalliset ja terveelliset. Maantieteellisesti Karkkilan terveysasema sijaitsee hyvin palvelullakseen hyvinvointialueen pohjoisen osan väestöä yli kuntarajojen.

Karkkilan kaupungin näkökulmasta on ehdottoman kannatettavaa, että Karkkilassa suunnitellaan jatkossakin sijaitsevan terveysasema. Se on olennaista asukkaiden hyvinvoinnille ja alueen elinvoimalle. Palvelujen verkoston kehittämisen esitysluonnoksen arvioitujen vaikutusten mukaan terveysaseman ja suun terveydenhuollon palvelujen saavutettavuuteen ei tule muutoksia Karkkilassa. Karkkilan kaupungin näkökulmasta olisi kuitenkin toivottavaa, että Karkkilan terveysaseman toiminnassa kehitetään laajennetun aukioloajan akuuttivastaanottoja. Tämä parantaisi alueen asukkaiden lähipalveluiden saatavuutta.

Esityksen arvioituissa vaikutuksissa Karkkilan alueen asukkaisiin todetaan, että osa mielenterveys- ja päihdepalveluiden sekä kuntoutuksen palveluista ja aikuisten sosiaalipalveluista siirtyy Nummelaan. Luonnoksesta ei kuitenkaan käy ilmi, mitkä palvelut tarkalleen ovat siirtymässä. Karkkilan väestö on monella mittarilla sosioekonomisesti heikommassa asemassa verrattuna muihin Länsi-Uudenmaan kuntiin ja alueen keskiarvoon verrattuna. Tämä on tärkeää tiedostaa ja siksikin varmistaa palveluiden saatavuus alueella. Samalla tulee varmistaa, että tarvittavia aikuisten sosiaalipalveluiden, mielenterveys- ja päihdepalveluiden sekä kuntoutuksen palveluita on saatavilla myös lähipalveluna. Kyseisiä palveluja tarvitsevilla voi etenkin olla haasteita päästä kulkemaan Karkkilasta Nummelaan, joten on tärkeää huomioida asiakkaat, joilla ei ole tähän halua, keinoja tai voimavaroja.

2. Perhekeskuspalvelut

Karkkilan lähin laaja perhekeskus sijaitsee Vihdin Nummelassa, mutta Karkkilassa on alueellinen toimipiste, jossa sijaitsee muun muassa neuvola, ja pisteeseen voidaan tuoda asiakastarpeen mukaan kohdennettuja ja erityisen tuen palveluita. Olisikin tärkeä mahdollistaa tarvittavat palvelut myös lähipalveluna Karkkilassa, sillä

kohdennettujen ja erityisen tuen palveluja tarvitsevilla asiakkailla voi olla suurempi kynnys tai vähemmän voimavaroja kulkea palveluiden perässä Nummelaan. Karkkilan alueellisen toimipisteen käytettävissä olevat tilat ovat myös toimivat ja hyväkuntoiset.

Palveluiden saavutettavuuden vuoksi on tärkeää, että laajoja perhekeskuksia täydentävät alueelliset toimipisteet ja Karkkilan kaupungin näkökulmasta edes alueellisen toimipisteen säilyttäminen Karkkilassa on tärkeää. Esitysluonnoksen mukaan alueellinen toimipiste Karkkilassa jatkaa.

3. Sairaalapalvelut

Luonnoksessa esitetään Karkkilan vuodeosaston muuttamista arviointiyksiköksi. Luonnoksessa kerrotaan, että arviointiyksikössä hoidetaan pääsääntöisesti sairaalapalveluiden osastoilta tulevia jatkokuntoutujia, äkillisen sosiaalisen kriisin takia kriisipaikkaa tarvitsevia sekä kotona pärjäämisen arviointia tarvitsevia asiakkaita. Jaksojen tavoitteena on, että asiakas kuntoutuu ja hänen toimintakykynsä palautuu niin, että hän voi palata omaan kotiinsa tai aiempaan asuinpaikkaansa. Ympäri vuorokautista lyhytaikaista arviointijaksoa tarvitaan luonnoksen mukaan silloin, kun toimintakyky ja terveys on heikentynyt ja kotona asumisen turvallisuutta on tarpeen arvioida. Perusterveydenhuollon osastohoito puolestaan on yli 16-vuotiaille tarkoitettua osastohoitoa akuutin sairauden tai toimintakyvyn alenemisen aiheuttamaan hoito- ja kuntoutustarpeeseen. Luonnoksessa todetaan, että osastopaikkoja keskitetään ja profiloidaan alueellisesti väestön tarpeita vastaavaksi.

Karkkilan kaupungin näkökulmasta esitysluonnoksessa ei ole avattu riittävästi sitä, miten vuodeosaston muuttaminen arviointiyksiköksi konkreettisesti vaikuttaa karkkilalaisten palveluihin. Missä karkkilalaiset potilaat tulevat vastaisuudessa olemaan osastohoidossa? Tulee muistaa, että Liikkuvalla sairaalalla ei voida korvata osastohoitoa, kun tarvetta sellaiselle on.

Kuinka tarkoituksenmukaista tai tarpeellista on muuttaa Karkkilan vuodeosasto arviointiyksiköksi? Mitkä ovat perusteet muutokselle? Karkkilan asukasillassa 10.4. muutosta perusteltiin Karkkilan vuodeosaston pidemillä hoitoajoilla. Lisäksi todettiin arviointiyksikön ja vuodeosaston välillä olevan eroa lääkäriresurssissa. Onko muutoksella laskettu olevan taloudellisia säästöjä? Entä millaiset ovat todelliset vaikutukset karkkilalaisiin? Mitä suunniteltu muutos tarkoittaa palvelutasolle Karkkilassa? On tärkeää pystyä tarjoamaan karkkilalaisille potilaille mahdollisuuksien mukaan vuodeosastohoitoa Karkkilassa, kun sellaiselle on tarve. Karkkilan kaupunki toivoo, että Karkkilan vuodeosaston / arviointiyksikön palvelutasoa voidaan säätää vastaamaan tarvetta.

Karkkilan terveysaseman tilojen on hyvinvointialueen puolelta todettu olevan koko hyvinvointialueen toiseksi moderneimmat. Tilat ovat turvalliset, terveelliset ja toimivat. Vuodeosastolla muun muassa on edistyselliset eristyshuoneet. Karkkilan vuodeosastolla on ollut 21 potilaspaiikkaa ja sen täyttöaste on ollut melkein 100 %. Karkkilalaiset ovat itse käyttäneet paikoista noin 80–90 %. Karkkilan kaupunki kysyy, riittääkö suunniteltu alueellinen palveluverkko osastohoitoa tarvitseville? Kun Karkkilan vuodeosasto muutetaan arviointiyksiköksi, lisääkö se karkkilalaisten hoitajaksoja muiden kuntien alueilla? Entä lisääntyvätkö muiden kuntien asukkaiden hoitajakset Karkkilassa? Millaisia kustannuksia tällä on arvioitu olevan esimerkiksi liikkumisen ja kuljetusten näkökulmasta?

Yksi keskeinen kysymys kuuluu, onko arviointiyksikön edelleen mahdollista toimia esimerkiksi karkkilalaisten saattohoitopotilaiden tukiosastona? Karkkilan vuodeosastolla on ollut noin 40–50 saattohoitoa vuodessa. Inhimillisestä näkökulmasta on tärkeää, että saattohoito mahdollistetaan lähipalveluna. Tämä mahdollistaa myös läheisten osallistumisen, huomioimisen ja tukemisen, jotka kuuluvat keskeisesti palliatiiviseen hoitoon. Asiakkaan hoitoon ja vointiin vaikuttaa se, kuinka paljon omaiset pääsevät osallistumaan. Tämä on merkittävää erityisesti saattohoitopotilaiden kohdalla. Karkkilalaisten kannalta on olennaista, että jos suunniteltu muutos vuodeosastosta arviointiyksiköksi toteutetaan, voi arviointiyksikössäkin saada edelleen laadukasta saattohoitoa, ja että yksikkö voi toimia saattohoitopotilaiden tukiosastona.

4. Ikääntyneiden ja vammaisten asumispalvelut

Ikääntyneiden asumispalvelujen osalta Karkkilassa esitysluonnos säilyttää Toivokodin toimipisteen ennallaan. Vuodeosaston mahdollinen muuttuminen arviointiyksiköksi taas luonnoksen mukaan siirtää ko. yksikön hyvinvointialueen organisaation sisällä sairaalapalveluista ikääntyneiden asumispalveluiden alle.

Vammaisten asumispalvelujen osalta Karkkilassa sijaitseviin toimipisteisiin esitetään korttelikehittämistä. Termiä ei ole luonnoksessa avattu, joten asiaan on vaikea ottaa kantaa. Karkkilan asukasillassa todettiin hyvinvointialueen puolelta korttelikehittämisellä haettavan uudenlaista yhteistyötä yksiköiden välillä. Mahdollista korttelikehittämistä yksityiskohtaisemmin suunniteltaessa Karkkilan kaupunki toivoo kuulevansa asiasta hyvinvointialueen taholta hyvissä ajoin, jotta kaupunki voi siinä kohtaa ottaa asiaan kantaa.

Yhteisöllisen asumisen tarjontaa pyritään luonnoksen mukaan tulevaisuudessa lisäämään. Karkkilan kaupunki on kiinnostunut sekä valmis selvittämään yhteistyömahdollisuuksia yhteisöllisen asumisen kehittämisessä alueellaan, ja onkin jo pyytänyt asiasta lisätietoja hyvinvointialueen ikääntyneiden palveluista.

Ostopalvelukohteita esitysluonnoksessa ei käsitellä, vaikka ne kuitenkin liittyvät keskeisesti kokonaisuuteen, ja parhaimmillaan lisäävät kaupungin työllisyyttä ja elinvoimaa.

5. Pelastus- ja ensihoitopalvelut

Pelastus- ja ensihoitopalvelujen osalta Karkkilan kaupungin alueella ei käy ilmi suunniteltuja muutoksia. Karkkilan kaupunki toteaa, että pelastus- ja ensihoitopalvelujen palveluverkkoa tulee ylläpitää niin, että toiminta voidaan aloittaa aluevaltuuston päättämän palvelutasopäätöksen mukaisissa ajoissa.

6. Muut esitykseen liittyvät kommentit

Karkkilan kaupungin lausunnossa on pyritty keskittymään erityisesti Karkkilan alueella esitettyihin muutoksiin palvelujen verkoston kehittämisessä. Esitysluonnos oli hyvin laaja ja lausunnossa piti käsitellä monta näkökulmaa. Esitysluonnoksessa käytetyt termit (esimerkiksi arviointiyksikkö tai korttelikehittäminen) olisi ollut asianmukaista avata paremmin. Vasta sitten voisi suunnitelmiin voisi ottaa yksityiskohtaisemmin kantaa.

Kaikki esitysluonnoksessa suunnitellut muutokset tulee toteuttaa niin, että vaikutuksia palveluiden saatavuuteen, saavutettavuuteen, turvallisuuteen ja alueen asukkaisiin seurataan ja arvioidaan tarkasti. On tärkeää osata tarpeen mukaan muuttaa suunnitelmia tai jopa perua muutokset, jos negatiivisten vaikutusten arvioidaan kasvavan liian merkittäviksi. Esitysluonnoksen mukaan vaikutusten seuranta tehdään tiiviisti, mutta miten tämä konkreettisesti aiotaan toteuttaa? Millaista arviointia vaikutuksista aiotaan prosessin aikana tehdä? Mitä hyvinvointialue tekee, jos todetaan tehtyjen muutosten negatiivisten vaikutusten nousevan liian merkittäviksi?

On hyvä, että kotiin vietäviä / liikkuvia palveluja halutaan lisätä, mutta tämä ei aina ole asiakkaan tarpeenmukainen vaihtoehto, joten siksi tulee säilyttää mahdollisuudet lähipalveluihin. Luonnoksessa todetaan laajojen digitaalisten palvelujen täydentävän lähipalveluita. Onkin tärkeää huomioida, että kyse on täydentämisestä, eivätkä digitaaliset palvelut voi korvata lähipalveluita.

Palvelujen verkoston kehittämisen esitysluonnoksen käsittelyssä on hyvinvointialueen jäsenillä mahdollisuus kommentoida luonnosta laajasti. Jokaiselle länsi-uusimaalaiselle on mahdollisuus kertoa näkemyksensä luonnoksesta. Kaikissa alueen kunnissa järjestettiin myös asukasilta. Karkkilan asukasilta pidettiin keskiviikkona 10.4. Karkkilan kaupunki kiittää tästä laajasta kuulemiskierroksesta.

Syksyllä 2023 julkaistussa talousarvioesityksessä vuodelle 2024 esitettiin alkuun Karkkilan vuodeosaston lakkauttamista. Tämä esitys kuitenkin muuttui päätöksentekoprosessin aikana. Tuolloin aktiiviset karkkilalaiset muun muassa keräsivät nimiä adressiin Karkkilan vuodeosaston puolesta. Nimiä kertyi yli 1500. Paikallisten lähipalvelujen voidaankin todeta herättävän karkkilalaisissa voimakkaita puolustusreaktioita.

Karkkilan asukasillassa keskustelu oli vilkasta. Osallistujia keskustelutti useammassa puheenvuorossa etenkin vuodeosaston ja arviointiyksikön ero sekä terveysasemapalvelujen sekä suun terveydenhuollon palvelujen saatavuus. Kokemukset olivat, että aikoja ei ole saatavilla tai takaisinsoittoja ei tule. Useampi osallistuja

toi vahvasti esiin, että Karkkilasta kulkeminen julkisilla liikennevälineillä Lohjalle tai Jorviin, tai edes Numme-
laan, on huonoa. Kaikilla ei ole käytössä autoa, taksiin ei ole varaa ja taksien saatavuus on heikkoa. Keskus-
telussa viitattiin myös alueen sosioekonomisiin erityispiirteisiin ja etenkin väestön pienituloisuuteen. Karkki-
lan vuodeosasto sai asukasillassa kiitosta muun muassa laadukkaasta saattohoidosta. Myös Liikkuvan sai-
raalan kautta kotiin saatua palvelua kiitettiin.

Henkilöstöpula keskustelutti asukasillassa paljon. Hyvinvointialueen tuleekin panostaa henkilöstön hyvinvoin-
tiin, jotta henkilöstömäärä saadaan riittäväksi, eikä henkilöstön saatavuus vaikuttaisi hyvinvointialueen palve-
luihin ja niiden saatavuuteen. Esimerkiksi kesällä 2024 on LUVN:n puolelta tiedotettu Karkkilan terveysase-
man olevan suljettu kuusi viikkoa. Olisi suotavaa, ettei tämä ole vastaisuudessa toistuva käytäntö. Karkkilan
kaupunki toivoo, että terveysaseman sulkeminen huomioidaan esimerkiksi ensihoidon resursseissa. Asuka-
sillassa ehdotettiin, että Karkkilan terveysaseman laboratorio voisi olla kesäsulunkin aikana auki esimerkiksi
yhtenä tai kahtena päivänä viikossa. Tämä helpottaisi niitä asukkaita, joiden täytyy säännöllisesti päästä ve-
rikokeisiin. Karkkilan kaupungin mielestä samaa käytäntöä voisi vielä harkita koko terveysaseman kesäsulun
suhteen.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja Karkkilan kaupungin johtavien viranhaltijoiden välillä pidettiin neuvot-
telu 3.4.24. Tilaisuus oli kaikin puolin rakentava ja yhteistyöhakuinen. Karkkilan kaupunki on valmis jatka-
maan yhteistyötä ja tukemaan omalla paikallistietämyksellään hyvinvointialueen palveluiden kehittämistä.
Karkkilan kaupunki on muun muassa valmis tarkastelemaan mahdollisuuksiaan kiinteistöjen, tonttivarannon
ja maakäytöllisten ratkaisujen osalta, jos hyvinvointialueen puolelta tarvetta ilmenee.

Karkkilan kaupunki toivoo vastaisuudessaakin sujuvaa yhteistyötä ja vuoropuhelua Länsi-Uudenmaan hyvin-
vointialueen kanssa tasavertaisina kumppaneina. Esimerkiksi toimipisteiden profilointi tai muunlainen palve-
lujen uudelleen järjestäminen eivät ole vain organisaation sisäisiä asioita, vaan niistäkin on suotavaa käydä
keskustelua kuntien kanssa. Tähän mennessä vastaavista asioista ei usein ole hyvinvointialueen suunnalta
edes tiedotettu kunnille, joita asia on koskenut. Karkkilan kaupunki toivookin, että hyvinvointialueen ja kun-
tien välistä viestintää ja yhteistyötä edelleen kehitetään.

Olisi tärkeää parantaa kuntien lakisääteistä yhteistyötä HUS-yhtymän suuntaan. HUS-kuntayhtymän aikana
kunnilla oli edustajat HUS:n valtuustossa. Nyt HUS:n yhtymäkokouksessa on edustajat vain alueen hyvin-
vointialueilla sekä Helsingin kaupungilla. Alueiden kuntia ei saa HUS-HVA-yhteistyössä unohtaa.

Karkkilan sijainti mahdollistaa Länsi-Uudenmaan pohjoisen osan väestön palvelemisen yli kuntarajojen.
Karkkilan kaupunki toivoo, että LUVN tarkastelisi SOTEPE-palveluiden kokonaisuutta myös yli maakuntara-
jojen. Karkkilan terveysasemalta olisi mahdollisuus tarjota palveluja maakunnan pohjoisrajan ylittäen.

Karkkilan kaupunki kiittää, että suunnitelmassa on säilyttää Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella alueellisesti
kattava palvelujen verkosto. Esitysluonnoksessa on tiedostettu Karkkilan lähipalvelujen tärkeys sekä Karkki-
lan terveysaseman hyväkuntoiset ja toimivat, terveelliset ja turvalliset tilat. Onkin huomionarvoista, että Kark-
kilan terveysasema yksi hyvinvointialueen nykyaikaisimmista ja ajan vaatimukset täyttävistä terveysase-
mista.

Karkkilan kaupungintalolla 3.4. käydyissä kuntakohtaisissa neuvotteluissa osallistujien yhteinen näkemys oli,
että harmonisoinnilla ei tarkoiteta tasapäistämistä, vaan palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa huomi-
oidaan alueen erityispiirteet. Kuntien erilaisuus, niiden vaihtelevat tarpeet, resurssit sekä valmiudet tulee hu-
mioida. Karkkilan väestö on Länsi-Uudenmaan keskiarvoon verrattuna monella mittarilla sosioekonomisesti
heikommassa asemassa. Karkkilasta on haastavaa liikkua julkisilla, eikä kaikilla ole autoa. Karkkilan asuk-
kaiden hyvinvoinnille ja alueen elinvoimalle onkin ratkaisevan olennaista, että täällä on turvattu riittävät, tar-
peenmukaiset lähipalvelut.